

วันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๑๙๘๘ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๒๖ หน้า ๗๐๑

สัญญาในระหว่างกรุงเทพฯ กับกรุงอังกฤษ

ลงชื่อกันที่กรุงเทพฯ ณวันที่ ๑๐ มีนาคม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๑๗
แต่ได้แลกเปลี่ยนสัตถิ์เกษน ของสัญญา นี้ ที่กรุงลอนดอน
วันที่ ๙ กรกฎาคม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๒๘ มีความดังต่อไปนี้

สมเด็จพระเจ้ากรุงสยาม กับ สมเด็จพระเจ้ากรุงเกรตบริเตน
แต่ไอร์แลนด์ กับทั้ง ดินแดน อังกฤษ ทั้งหลาย แด่เป็น บรมราชาธิราช แห่ง
ประเทศอินเดีย มีพระราชประสงค์ที่จะให้ความต่าง ๆ ซึ่งเกิดใน
ระหว่างสองประเทศนี้ เป็นอันแล้วเสร็จสิ้นไป จึงได้ตกลงกันทำ
หนังสือสัญญานี้ฉบับหนึ่ง แต่ได้ตั้งแต่งผู้มีอำนาจเต็มเพื่อประโยชน์
การทำสัญญานี้ทั้งสองฝ่าย คือ
ฝ่ายสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินสยามนั้น พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวง
เทเวศร์วัชรปราการ เสด็จมาตั้งว่าการต่างประเทศ ฝ่ายหนึ่ง
ฝ่ายสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินอังกฤษนั้น มิสเตอร์ ราดฟี แพชยิต
อรรคราชทูตวิเศษ และมีอำนาจเต็มฝ่ายอังกฤษ อีกฝ่ายหนึ่ง
ต่างได้รบหนังสือมอบอำนาจด้วยกันทั้งสองฝ่าย ที่ได้สอบสวน
กันเห็นถูกต้องตามแบบอย่างดีแล้ว จึงได้พร้อมกันตกลงทำสัญญา
นี้ขอความตั้งจะกล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑ รัฐบาลสยามยอมโอนให้แก่รัฐบาลอังกฤษ บรรดาอำนาจ
ชอบธรรม ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานปกครอง บ้องกัน แต่บังคับบัญชาอัน
มีอยู่เหนือเมืองกัตตันตัน เมืองตรังถานู เมืองไทรบุรี เมืองปลิศ แต่เกาะ
ที่เกิดเคียงเมืองเหล่านั้น แต่เขตแดนเมืองที่กล่าวมานี้ได้ มีกำหนดไว้ใน
หนังสือสัญญาว่าด้วยเขตแดน ซึ่งติดท้ายสัญญานี้

ข้อ ๒ การโอนที่กล่าวมาในข้อ ๑ นั้น จะได้จัดให้สำเร็จภายใน
สามสิบวันตั้งแต่วันที่ได้รติไฟสัญญานี้แล้ว

ข้อ ๓ กรรมการร่วมกันกองหนึ่ง มีพนักงานแต่นายทหารฝ่าย
ไทยและอังกฤษ ซึ่งต้องประสงค์ที่ทำสัญญานี้จะได้ตั้งขึ้นภายใน
หกเดือนตั้งแต่วันที่ได้รติไฟสัญญานี้แล้ว แต่จะให้ไปปักเขตแดน
ที่ตกลงกันใหม่นี้ กรรมการนี้จะได้ตั้งมือ บักบันในฤดูที่จะทำการ
ใดทันที แต่จะให้ทำการตามความที่กล่าวไว้ในสัญญานี้ว่าด้วยเขต
แดนที่ติดท้ายหนังสือสัญญานี้

คนในบังคับฝ่ายสยามซึ่งมีสำนักอยู่ในดินแดนที่กล่าวไว้ในข้อ ๑
นั้น ถ้ามีความประสงค์จะคงเป็นคนสังกัดชาติไทย ก็จะสามารถให้
เป็นได้ แต่ต้องไปตั้งสำนักอยู่ในอาณาเขตสยามภายในเวลาหกเดือน
ตั้งแต่วันที่ได้รติไฟสัญญานี้ แต่ฝ่ายรัฐบาลของสมเด็จพระเจ้าแผ่นดิน
อังกฤษยอมรับว่าคนเหล่านั้น จะคงเป็นเจ้าของทรัพย์สินอันเคลื่อนที่
ไม่ได้ ซึ่งเขามีอยู่ในดินแดนที่กล่าวไว้ในข้อ ๑ นั้น

วันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๑๒๘๘ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๒๖ หน้า ๗๐๓

หนึ่งได้เข้าใจกันทั้งสองฝ่าย ตามอย่างตามธรรมเนียมการเปลี่ยนอำนาจปกครองบ้านเมือง ว่าบรรดาหนังสืออนุญาตสำหรับทำกิจการต่าง ๆ ในดินแดนที่กล่าวในข้อ ๑ ซึ่งรัฐบาลสยามได้ให้เอง เห็นชอบในการที่ได้ให้แก่บุคคลภายนอก แต่รัฐบาลสยามถือว่ายังใช้ได้อยู่ในวันที่ลงชื่อในสัญญา นั้นนี้ ฝ่ายรัฐบาลของสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินอังกฤษจะยอมถือว่าหนังสืออนุญาตเหล่านั้นใช้ได้ต่อไปเหมือนกัน

ข้อ ๔ รัฐบาลของสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินอังกฤษยอมรับว่า บรรดาหนังสือของที่ดินแดนต่าง ๆ อันกล่าวในข้อ ๑ ซึ่งเป็นหนังสือรัฐบาลสยามนั้น รัฐบาลของเฟดเดอเรตมาเดสเตรส จะใช้แทนทั้งสิ้น

ข้อ ๕ อำนาจศาลต่างประเทศฝ่ายสยาม ซึ่งได้ว่าไว้ใน

ข้อ ๘ ของหนังสือสัญญา ลงวันจันทร์ เดือนสิบ ขึ้นสอง ค่ำ ปีมแมเบญจศก จตุศักราช ๑๒๕๕ ตรงกับวันที่ ๓ กันยายน รัตนโกสินทร์ ศก ๑๐๒ กฤตศักราช ๑๘๘๓ นั้น จะต้องใช้ตามสัญญาว่าด้วยอำนาจศาลที่คิดทนายหนังสือสัญญานี้ทั่วไปแก่บรรดาคนในบังคับอังกฤษในกรุงสยาม ผู้ที่ได้จดบัญชีอยู่ในที่ว่าการกงสุตอังกฤษก่อนวันที่ทำหนังสือสัญญานี้

วิธีอำนาจศาลอย่างนี้ จะเลิกไม่ใช้ต่อไป คือว่าจะเปลี่ยนอำนาจศาลต่างประเทศไปเป็นอำนาจศาลฝ่ายสยามตามระบับเมือง เมื่อ

ได้ประกาศใช้กฎหมายรวม ลักษณะ ต่าง ๆ คือ กฎหมาย ลักษณะอาญาโทษ
กฎหมาย ลักษณะแพ่ง แด การ ค้า ชาย กฎหมาย ลักษณะ วิธี พิจารณา คดี
แด กฎหมาย ลักษณะ พระธรรม นุญ จัด ตั้ง ค้าด

บรรดาคน ใน บังคับ อังกฤษ ใน กรุง สยาม นอกจาก ผู้ ที่ ว่า มา ข้าง ต้น
นี้ แด จะ ต้อง อยู่ใน อำนาจ ค้าด ฝ่าย สยาม ตาม ขรรม เนียม ของ บ้าน
เมือง แด ตาม ความ ที่ กล่าว ไว้ ใน สัญญา ว่า ด้วย อำนาจ ค้าด

ข้อ ๖ คนใน บังคับ อังกฤษ จะ ได้ มี กรรมสิทธิ์ เหมือน คนใน พันเมือง
ตลอด ทั่ว กรุง สยาม คือ กรรมสิทธิ์ ในการ ถือ ทรัพย์สิน ที่ดิน กรรมสิทธิ์
ในการ ที่ จะ อยู่ ฤา จะ เที่ยง ไป แห่งใด ๆ ได้

คน เหล่า นี้ แด ทรัพย์สิน มรดก ของ คน เหล่า นี้ จะ ต้อง เสีย ภาษี อากร แด
ด้วย ฤา การ เกณฑ์ ใช้ ราชการ ทุก อย่าง แต่ ต้อง เป็น ภาษี อากร
แด ด้วย ฤา การ เกณฑ์ ที่ ไม่ หนัก ยิ่ง กว่า ฤา ไม่ ผิด กัน กับ ที่ กฎหมาย
กำหนด ฤา จะ ได้ กำหนด ให้ ใช้ สำหรับ คนใน บังคับ สยาม แด เป็น ที่
เข้าใจ กัน ชัด เจน ด้วย ว่า ความ ใน หนังสือ สัญญา น้อย ลง วันที่ ๒๐ กันยายน
รัตน โกสินทร์ ศก ๑๑๘ ๓๖๓๓ ๑๘๐๐ ซึ่ง จำกัด ภาษี ที่ ดิน มิ ให้ เกิน
เกิน กว่า ศักรา ภาษี สำหรับ ที่ ดิน เช่น เดียว กัน ใน เมือง พม่า ฝ่าย ไต นั้น เป็น
อัน ยก เด็ก เสีย โดย หนังสือ สัญญา นี้

คนใน บังคับ อังกฤษ ใน กรุง สยาม นั้น จะ ให้ ยก เว้น จาก การ เกณฑ์ เป็น

วันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๑๒๘๘ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๒๑ หน้า ๗๐๕

.....

ทหารบก ทหารเรือ แต่จะไม่ต้องเสียเงินซึ่งมีคืบให้ใช้ฤๅเงิน
ค่าแรงแทนเกณฑ์ทหาร ฤๅเงินช่วยในการทหาร

ข้อ ๗ ข้อความทั้งปวงในหนังสือสัญญาใหญ่น้อย ทั้งหลายที่มีอยู่
แต่ก่อนในระหว่างกรุงอังฤษกับกรุงสยาม ซึ่งไม่ได้แก้ไขไว้
ในหนังสือสัญญานี้ ต้องคงอยู่เต็มตามเดิม

ข้อ ๘ หนังสือสัญญานี้จะคงมีผลภายในกำหนดสี่เดือนนับตั้งแต่
วันที่ลงชื่อ

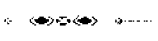
หนังสือสัญญานี้ ผู้มีอำนาจเต็มทั้งสองฝ่ายได้ตั้งชื่อ และประทับตรา
ไว้เป็นสำคัญ ได้เขียนอย่างละสองฉบับที่กรุงเทพมหานคร

ณวันที่ ๑๐ มีนาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๗ คฤศตศักราช ๑๙๐๙
ประทับตรา (เซ็น) เทวะวงษ์วโรประการ
ประทับตรา (เซ็น) ราลพี แปงยิต

.....

สัญญาว่าด้วยเขตแดน

คัดท้ายหนังสือสัญญา ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๗
คฤศตศักราช ๑๙๐๙

ข้อ ๑ เขตแดนในระหว่าง พระราชอาณาจักรของสมเด็จพระเจ้า
แผ่นดินสยามฝ่ายหนึ่ง กับดินแดนที่ได้โอนไปเป็นของสมเด็จพระเจ้า

พระเจ้าแผ่นดิน อังกฤษ อีก ฝ่าย หนึ่ง ตาม ซึ่ง ได้ ตก ลง กัน ใน หนึ่ง สือ
สัญญา ครัง นี้ นั้น คือ

ตั้ง แต่ ริม ทะเล ที่ ฝั่ง เหนือ ของ ปาก น้ำ ปกติ แล้ว แต่ ต่อ ไป ทาง
ทิศ เหนือ จน ถึง สัน เขา ทั้ง หมาย ที่ บัน น้ำ ตก ใน ระหว่าง ดำน้ำ ปกติ ฝ่าย หนึ่ง
กับ ดำน้ำ บัญย อีก ฝ่าย หนึ่ง แล้ว แต่ ต่อ ไป ตาม สัน เขา ที่ กล่าว แล้ว นี้
จน ถึง สัน เขา ใหญ่ ที่ แบ่ง บัน น้ำ ตก ใน ระหว่าง ลำน้ำ ทั้ง หมาย ที่ ไหล ลง ใน อ่าว
สยาม ฝ่าย หนึ่ง กับ ลำน้ำ ที่ ไหล ลง ใน มหาสมุทร อินเดีย
อีก ฝ่าย หนึ่ง แล้ว แต่ ต่อ ไป ตาม สัน เขา ใหญ่ นี้ เพื่อให้ ผ่าน ปลาย น้ำ
ลำน้ำ บัดดาณี ลำน้ำ เตลุมบิน และ ลำน้ำ เปหระ จน ถึง ที่ แห่ง หนึ่ง ซึ่ง เป็น
ปลาย น้ำ ลำน้ำ ประเท แล้ว แต่ ละ จาก สัน เขา ใหญ่ บัน น้ำ นั้น ไป
ตาม สัน เขา ที่ บัน น้ำ ระหว่าง ลำน้ำ ประเท กับ ลำน้ำ เตลุมบิน จน ถึง เขา
เยดี ฤา ปลาย น้ำ ลำน้ำ โกลก แต่ นี้ ต่อ ไป ตาม แนว กวาง ลำน้ำ โกลก
จน ถึง ทะเล ที่ กำบด ปาก น้ำ ตะไบ

เส้น พรมแดน ที่ ว่า นี้ เป็น อัน กระทำ ให้ ดินแดน ทั้ง สัน ที่ ลุ่ม น้ำ ตก ใน
ลำน้ำ บัดดาณี ลำน้ำ เตลุมบิน ลำน้ำ คันยง มาศ แต่ ฝั่ง ซ้าย ฤา พาก
ควัน ตก ของ ลำน้ำ โกลก นั้น เป็น ของ ฝ่าย สยาม แต่ ดินแดน ทั้ง สัน
ที่ ลุ่ม น้ำ ตก ใน ลำน้ำ เปหระ แต่ ฝั่ง ซวา ฤา พาก ควัน ออก ของ ลำน้ำ โกลก
นั้น เป็น ของ ฝ่าย อังกฤษ

วันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๑๒๘ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๒๖ หน้า ๗๐๗

คนใน บังคับประเทศ ทั้ง สอง ฝ่าย จะ เด็ด เรือ โยน น้ำ น้ำ ดำ น้ำ โกลด แด
ดำ น้ำ ทั้ง หดย ที่ โหด ตก ดำ น้ำ โกลด นั้น ก็ได้ ไม่ ห้าม ทุก แห่ง

เกาะ ที่ เรียกว่า ลัง กาวี แด บรรดา เกาะ เด็ก ๆ ที่ อยู่ ได้ เสร็จ กลาง
หว่าง เกาะ เศรษฐา กับ เกาะ ลัง กาวี แด เกาะ ทั้ง หดย ที่ อยู่ ได้ เกาะ ลัง กาวี
นั้น ให้ เป็น ของ กรุง อังกฤษ เกาะ เศรษฐา แด เกาะ เด็ก ๆ ที่ อยู่ เห็น เสร็จ กลาง
หว่าง เกาะ นั้น คง เป็น ของ กรุง สยาม

ส่วน เกาะ ต่าง ๆ ที่ อยู่ โกลด กับ ผัง ควัน ตก นั้น บรรดา ที่ อยู่ เห็น เสร็จ
แล้ว บรรดา ตก ตก ทิศ ควัน ออก แด ควัน ตก จาก ที่ ผัง เห็น ของ ดำ น้ำ บด ศ
จต ทเด นั้น คง เป็น ของ กรุง สยาม แด บรรดา ที่ อยู่ ได้ เสร็จ บรรดา นั้น
ให้ เป็น ของ กรุง อังกฤษ

บรรดา เกาะ ที่ อยู่ โกลด กับ แขวง เมือง กัดัน คัน แด เมือง ตรัง กานู แด ได้
แล้ว บรรดา ตก ตก ทิศ ควัน ออก แด ควัน ตก ที่ ดำ น้ำ โกลด จต ทเด เรียกว่า
ปาก น้ำ ตะไบ นั้น จะได้ โอน ให้ เป็น ของ กรุง อังกฤษ แด บรรดา เกาะ ที่
อยู่ เห็น เสร็จ บรรดา นั้น คง เป็น ของ กรุง สยาม

ได้ เขียน เสร็จ พรหมแดน ประเมิน ไว้ อย่าง หนึ่งใน แผนที่ ตาม ความ ที่ ก่อว่า
ใน ข้อ นี้ คิด เห็น ไว้ ใน สัญญา นี้ ด้วย

ข้อ ๒ เขตแดน ตาม ที่ ก่อว่า มา ข้าง บน นั้น ทั้ง รัฐบาล ของ ส้ม เต็ด
พระเจ้าแผ่นดิน สยาม แด รัฐบาล ของ ส้ม เต็ด พระเจ้าแผ่นดิน อังกฤษ
พร้อม กัน จะ ถือ ว่า เป็น การ ตก ตก กัน ชั้น ที่ สุด สิ้น แล้ว แด ต่าง พร้อม

เล่ม ๒๖ หน้า ๗๐๘ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๑๒๘

กันสัญญาต่อกันไว้ว่า เมื่อเขตรแดนที่กำหนดนั้น จะพึงกระทำให้เกิด

ความเปลี่ยนแปลง อย่างหนึ่ง อย่างใด แก่ดินพรมแดนที่มีอยู่ในเวลานี้ของ

เมืองใด ๆ ก็ดี ถ้าเมืองเหล่านั้นจะร้องขอค่าทดแทนเพราะเหตุที่

ต้องถูกเปลี่ยนแปลงเช่นนั้น รัฐบาลทั้งต้องฝ่ายต่าง จะไม่ยอมรับไว้

พิจารณาฤฯ ช่วยอุดหนุน เป็นอันขาด

ข้อ ๓ กรรมการปักปันเขตรแดนที่กล่าวไว้ในข้อ ๓ ของหนังสือ
สัญญาลงวันที่ ๕ จะต้องทำการปักปันหมายเขตรแดนไว้ในพื้นที่

ตามเขตรแดนที่ได้ว่ามาแล้วข้างบนนี้

ถ้าในเวลาที่กำลังไปทำการปักปันเขตรแดนกันอยู่นั้น เมื่อ

ปรากฏเห็นเป็นการสมควรที่จะเปลี่ยนแปลงเส้นพรมแดนใหม่ แทน

เส้นพรมแดนที่ได้ตกลงยินยอมกันไว้ในนี้แล้ว การที่จะแก้ไข

เปลี่ยนแปลงกันนั้น ถึงโดยว่าจะเกิดเหตุการณ้อย่างไร ๆ ก็ดี

จะต้องทำให้ถึงตำแหน่งที่เสื่อมเสียประโยชน์ฝ่ายรัฐบาลสยามได้โดย

สัญญาที่ทำที่กรุงเทพฯ เป็นต้องฉบับความเดียวกัน แต่

ณวันที่ ๑๐ มีนาคม รัตนโกสินทรศก ๑๒๗ ศกฤตศก ๑๙๐๙

ประทับตรา (เซ็น) เทวะ วงษ์วโร ประการ

ประทับตรา (เซ็น) ราชพี แปะยิต

วันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๑๒๘๘ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๖ หน้า ๗๐๙

สัญญาว่าด้วยอำนาจศาลในกรุงสยาม

สำหรับใช้แก่คนในบังคับอังกฤษ

คิดทำหนังสือสัญญา

ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๘๗

คฤศคักราช ๑๙๐๙

ข้อ ๑ ศาลต่างประเทศนั้น จะได้อำนาจขึ้น ในที่เห็นว่าควร จะมีเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาความ ให้ได้ตลอดดี จะตั้งที่แห่งใดบ้างนั้น ราชทูตอังกฤษ ที่กรุงเทพฯ กับเสนาบดีว่าการต่างประเทศฝ่ายสยาม จะต้องตกลงกัน กำหนดสืบไป

ข้อ ๒ อำนาจของศาลต่างประเทศนั้น จะได้ใช้แต่ออกไปถึงคดีที่กล่าวต่อไปนี้

ประการที่ ๑ ในคดีความแพ่ง บรรดาความแพ่ง ฤๅคดีความในการค้าขาย ซึ่งคนในบังคับอังกฤษ เป็นคู่ความ

ประการที่ ๒ ในคดีความอาญา บรรดาคดีที่ทำผิดต่อกฎหมายทุกอย่าง ซึ่งคนในบังคับอังกฤษ จะได้กระทำความผิด ฤๅจะเป็นผู้ที่ถูกคนอื่น กระทำร้าย ก็ด้วยเหมือนกัน

ข้อ ๓ อำนาจที่จะเรียกถอนคดีในศาลต่างประเทศนั้น จะต้องใช้ตามความที่กล่าวไว้ในข้อ ๘ ของสัญญา ลงวันจันทร์เดือนสิบขึ้นสองค่ำ ปีมแม เบ็ญจศก จุติศักราช ๑๒๘๕ ตรงกับวันที่ ๓ กันยายน รัตนโกสินทร์ศก ๑๐๒ คฤศคักราช ๑๘๘๓

แต่อำนาจเรียกถอนคดีนี้จะต้องเลิกไม่ใช้ ในคดีทั้งปวง ซึ่งอยู่ในกฎหมายลักษณะต่าง ๆ ฎาพระราชบัญญัติที่ได้ประกาศออกตามแบบอย่างนั้น ในทันที เมื่อได้สั่งกฎหมาย ฎาพระราชบัญญัตินั้น ให้สถานทูตอังกฤษที่กรุงเทพฯ ทราบแล้ว ถ้ามีคดีซึ่งพิจารณาค้างอยู่ในเวลาที่ส่งกฎหมายเช่นว่านี้ กระทรวงต่างประเทศกับสถานทูตอังกฤษ ณ กรุงเทพฯ จะได้ปรึกษาตกลงกันเพื่อที่จะให้พิจารณาคดีที่ค้างอยู่นั้น ณ ศาลใดต่อไป ให้เสร็จคดีคดีด้วย

ข้อ ๔ คดีทุกเรื่องในศาลต่างประเทศก็ดี ในศาลฝ่ายสยามตามธรรมเนียมก็ดี ซึ่งคนในบังคับอังกฤษเป็นจำเลย ฎาผู้ต้องหาในศาลชั้นต้น ต้องให้ มีที่ปรึกษากฎหมายที่เป็นชาวยุโรปมาหนึ่งด้วยผู้หนึ่ง

ถ้าเป็นคดีที่คู่ความเป็นคนในบังคับอังกฤษ เกิดเป็นคนอังกฤษ ฎาที่แปลงชาติเป็นอังกฤษ แต่มีใช้เป็นคนชาติเชื้อชาวเอเชีย ก็ต้องให้ มีที่ปรึกษากฎหมายที่เป็นชาวยุโรปผู้หนึ่ง หนึ่งเป็นผู้พิพากษาพิจารณาความในศาลชั้นต้นนั้นด้วย แต่ในคดีที่คนในบังคับอังกฤษอย่างเช่นว่านี้เป็นจำเลย ฎาเป็นผู้ต้องหาแล้ว คำพิพากษาคงเป็นไปตามความเห็นของที่ปรึกษากฎหมายนั้น

คนในบังคับอังกฤษที่เป็นจำเลย ฎาผู้ต้องหาในคดีอย่างหนึ่งอย่างใดที่เกิดขึ้นในหัวเมือง จะขอให้โยกย้ายคดีไปพิจารณาที่ศาลอื่นก็ได้ แต่ถ้าศาลเห็นสมควรที่จะโยก ก็ให้เอาคดีนั้นมาพิจารณา

วันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๑๒๘๘ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๒๖ หน้า ๗๑๑

ที่กรุงเทพฯ ๑ ฤ็พิจารณา ต่อหน้าผู้พิพากษาซึ่งมีหน้าที่พิจารณา
คดีนั้นในศาลที่กรุงเทพฯ ๑ เมื่อมีคำร้องขอให้โยกย้ายศาลเช่นว่า
นี้แล้ว ต้องบอกให้กงสุตอังกฤษทราบด้วย

ข้อ ๕ ข้อ ๘ ของหนังสือสัญญาลงวันจันทร์ เดือนสิบขึ้นสองท่า
บมแม่เบญจศีก จตุศักราช ๑๒๔๕ ตรงกับวันที่ ๓ กันยายน รัตนโกสินทร์
ศีก ๑๐๒ ฤ็ศักราช ๑๘๘๓ นั้น เป็นอันยกเลิกเสีย บรรดา
คดีอุทธรณ์คำตัดสินของศาลต่างประเทศที่ได้พิจารณาความในชั้นต้น
นั้น ต่อไปให้ศาลอุทธรณ์ฝ่ายสยามที่กรุงเทพฯ พิจารณาแลพิพากษา
แลบรรดาการอุทธรณ์เช่นนี้ ต้องแจ้งความยังกงสุตอังกฤษผู้มีอำนาจ
ที่จะเขียนความเห็นในคดีนั้นให้ติดไว้ในสำนวนคดีนั้นด้วย

คำตัดสินคดีชั้นอุทธรณ์จากศาลต่างประเทศก็ดี ฤ็จากศาลฝ่าย
สยามตามธรรมเนียมกตินั้น ต้องมีผู้พิพากษาชาวยุโรปลงชื่อด้วย
ต้อง นาย

ข้อ ๖ คดีอุทธรณ์ด้วยปัญหากฎหมายนั้น ให้ร้องได้จากศาล
อุทธรณ์ที่กรุงเทพฯ ต่อศาลสูงที่สุด คือศาลฎีกา

ข้อ ๗ ในศาลหนึ่งศาลใดที่ได้พิจารณาคดีนั้น ถ้าจะมีคำร้อง
ว่าด้วยศาลไม่มีอำนาจจะพิจารณาคดีนั้น ตามข้อบังคับที่ว่าไว้ใน

หนังสือสัญญาฉบับนี้แล้ว ก็ต้องให้รองชื่อนั้นก่อนที่จะให้การแก่ความที่เป็นใหญ่ในคดีนั้น จึงควรฟัง

ข้อ ๘ เพื่อจะป้องกันความขัดข้อง ซึ่งอาจจะมีขึ้นในภายหน้า เพราะการโอนอำนาจศาลตามความในหนังสือสัญญาฉบับใหญ่ แล สัญญาฉบับนี้ จึงเป็นที่ตกลงกันทั้งสองฝ่ายดังนี้ คือ

(ก) บรรดาคดีทุกอย่าง ซึ่งได้ยื่นฟ้องภายหลังวันที่รติไฟ หนังสือสัญญาฉบับนี้แล้ว จะเป็นคดีที่มีเหตุเกิดขึ้นก่อนฤภายหลัง วันแรกเปลี่ยนรติไฟนั้น ก็ตาม ต้องยื่นข้อคัดต่างประเทศ ฤ ศาลสยามตามหน้าที่ ซึ่งจะได้พิจารณาแต่พิพาทภาษาจกทุกเรื่อง แล

(ข) บรรดาคดีทุกอย่างที่ยังค้างอยู่ในศาลอังกฤษในกรุงสยาม ในวันที่รติไฟ หนังสือสัญญาฉบับนี้ ก็ให้จัดการตามที่เคยทำมาจน ตัดขาดไปในศาลนั้น ๆ แต่ในศาลอุทธรณ์ใด ๆ จนถึงที่สุด แลให้ศาล อังกฤษคงมีอำนาจเต็มที ในคดีที่กล่าวนี้ด้วย

การบังคับแต่จัดการ ให้เป็นไป ตามคำตัดสิน ในคดีที่ค้างศาล เช่นว่า มา นี้ ต้องให้ศาลต่างประเทศเป็น ชูระทั้งสิ้น

สัญญาฉบับนี้ทำที่กรุงเทพฯ เป็นสองฉบับความเดียวกัน ณวันที่ ๑๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๐๓

ประทีปตรา (เซ็น) เทเวธงษ์วโรประการ

ประทีปตรา (เซ็น) ราถพี แปชัยิต

หนังสือ มีสเตอร์ราตพีแปชียต อรรถราชทูตแด่ผู้มีอำนาจ เดิมฝ่าย
อังกฤษ ทูลมายัง พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงเทเวศร์วัชรโรประการ
เสนาบดีว่าการต่างประเทศ

สถานทูตอังกฤษ กรุงเทพฯ

วันที่ ๑๐ มีนาคม รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๖๗

ด้วย เมื่อ พิศวาระที่ ดุ ถึง ที่ ตั้ง ของ หัวเมือง ฝ่าย อังกฤษ ใน แหตมมถายู
แต่เขตแดน ที่ ติด ต่อ เนื่อง กัน ใน ระหว่าง หัวเมือง มถายู ฝ่าย สยาม กับ ดิน
แดน ที่ อยู่ใน บัอง กัน ของ อังกฤษ นั้น แล้ว รัฐบาล ของ สมเด็จพระ
เจ้าแผ่นดิน อังกฤษ ก็ มีความ ปราศณา ที่ จะ ได้รับ คำ แสดง ว่า รัฐบาล
สยาม จะ ไม่ ยอม ให้ มี ภัยอันตราย อย่าง หนึ่ง อย่าง ใด เกิด ขึ้น แก่ ประโยชน์
ของ อังกฤษ เพราะ เหตุ ที่ นานา ประเทศ จะ อาศัย รย อาณาเขต ฝ่าย
สยาม แห่ง หนึ่ง แห่ง ใด ใน แหตมมถายู เพื่อ ประโยชน์ ใช้ ใน การ
ทหารบก ทหารเรือ นั้น

เพราะ เหตุ ฉนั้น รัฐบาล ของ สมเด็จพระเจ้าแผ่นดิน อังกฤษ จึง ขอ ว่า
อย่า ให้ รัฐบาล สยาม ยอม ยก ที่ ดินแดน แห่ง หนึ่ง แห่ง ใด ใน แหตมมถายู
ภายใต้ เขตระแวง มณฑลราชบุรี ฤๅ เกาะ ทั้ง หลาย แห่ง ใด ที่ อยู่
ใกล้ ๆ กัน นั้น ให้ ไป เสนอ สิทธิ แก่ ต่าง ประเทศ ประเทศ หนึ่ง ประเทศ ใด ฤๅ
ให้ ราชที่ เหน้ ฉนั้น อีก ทั้ง ภายใน เขต ที่ กล่าว มา แล้ว นี้ ขอ อย่า

เล่ม ๒๖ หน้า ๗๑๔ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๑๒๘

ให้อนุญาตให้รัฐบาล ฤๅ บริษัท ต่าง ประเทศ ทั้ง ที่ ฤๅ เข้าที่ไว้ถ่าน ทำการ
เป็น เจ้าของ อู่สร้าง ฤๅ ซ่อม เรือ ฤๅ เข้าตั้ง อาไ้รย อยู่สิทธิ์ ชาติ
ฝ่าย เดียวใน ท่าจอด เรือ ทั้ง หลาย อัน การ ที่ เข้าตั้ง อาไ้รย อยู่
จะ เป็น ที่ เสียหาย แก่ ประโยชน์ ของ อังฤษ ใน ทาง กัดเคี้ยว ได้ ด้วย

แต่เพราะเหตุว่า คำแสดง ที่ ปรารถนา นี้ เป็น ไป เพื่อ ประโยชน์ ของ
การ รักษา บ้าน เมือง อย่าง เดียว เท่านั้น คำ ที่ ว่า ที่ ไว้ถ่าน นั้น จะ
ไม่ ถิ่น ว่า ถิ่น ความ ถิ่น กับ ที่ เก็บ ถ่าน ไว้ แห่ง ตะแคง ตะน้อย ตาม ที่ ต้องการ
ใช้ เพื่อ ประโยชน์ ในการ เติร เรือ ค่า ขาย ตาม ปรกติตาม มั่ง ใน แหลม
มตาย นั้น

ข้าพเจ้า ฯลฯ

(เซ็น) ราวพี แปะยิด

หนังสือ พระเจ้า นองยาเซอ กรมหลวง เทเวรังษ์ วัโรประการ แจง
ความ มา ยัง มิสเตอร์ ราวพี แปะยิด อรรคราชทูต แต่ ผู้ มี อำนาจ เต็ม
ฝ่าย อังฤษ

คำดำว่าการ ต่าง ประเทศ กรุงเทพ ฯ

วันที่ ๑๐ มีนาคม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๘๗

ด้วย ข้าพเจ้า ได้ รับ หนังสือ ของ ท่าน ลง วัน นี้ ที่ ท่าน แจง ความ

วันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๒๘ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๒ หน้า ๗๑๕

ประธานาธิบดีอังกฤษว่า ขออย่าให้รัฐบาลสยาม ยอม ยกที่ดิน
แดนแห่งหนึ่งแห่งใดในแหลมมลายู ภายใต้ เขต แวง มณฑล ราชบุรี
ฤๅ เกาะ ทั้ง หาดยแห่งใดที่อยู่ใกล้ ๆ กัน นั้น ให้เป็น สิทธิแก่
ต่าง ประเทศ ประเทศหนึ่ง ประเทศใด ฤๅให้เข้าที่ เหล่า นั้น อีก ทั้ง
ภายใน เขต ที่ กล่าว มา แล้ว นี้ ขออย่าให้ อนุญาตให้ รัฐบาล ฤๅ บริษัท
ต่าง ประเทศ ตั้ง ที่ ฤๅ เข้า ที่ ไร่ ถ่าน ทำ การ เป็น เจ้า ของ ไร่ ถ่าน ฤๅ
ซ่อม เรือ ฤๅ เข้า ตั้ง อาศัย อยู่ สิทธิ ขาด ฝ่าย เดียว ใน ท่า จอด เรือ
ทั้ง หาดย อัน การ ที่ เข้า ตั้ง อาศัย อยู่ นั้น จะ เป็น ที่ เสีย หาย แก่
ประโยชน์ ของ อังกฤษ ใน ทาง กดศึก ได้ ด้วย นั้น

ใน คำ ตอบ ข้าพเจ้า ขอ กล่าว ว่า รัฐบาล สยาม ยอม แสดง คำ ให้
ตาม ที่ กล่าว ไว้ ข้าง ต้น นี้ แล้ว แต่ จำ ที่ ท่าน กล่าว ไว้ ด้วย ว่า คำ ว่า ที่
ไร่ ถ่าน นั้น จะ ไม่ กิน ความ ถึง กับ ที่ เก็บ ถ่าน ไว้ แห่ง ละ เด็ก ละ น้อย
ตาม ที่ ต้อง การ ใช้ เพื่อ ประโยชน์ ใน การ เติร เรือ คำ ขยาย ตาม ปกติ ตาม
ฝั่ง ฝั แหลม มลายู นั้น

ข้าพเจ้า ๑ ๑ ๑

(เซ็น) เทเวธวัชโรประการ

หนังสือ พระเจ้า หนอง ยาเชอ กรมหลวง เทววงษ์ยุโรปประการ แจ้ง
ความมายัง มิสเตอร์ราดฟแปชยิด อรรถราชทูตแลผู้มีอำนาจ เค็ม
ฝ่ายอังกฤษ

คัดว่า การต่าง ประเทศ กรุงเทพ ฯ

วันที่ ๑๐ มีนาคม รัตนโกสินทร์ ศก ๑๒๘๗

ด้วย เนื้อความ ข้อ ๔ ของ สัญญาว่า ด้วย อำนาจ ค้าต ซึ่ง มีความ
ว่า บรรดา คดี ทั้ง หาดาย ซึ่ง คนใน บังคับ อังกฤษ เป็น จำเลย ฤ เป็น ผู้
ต้อง หา จะ ต้อง มี ที่ ปฤกษา ชาว ยุโรป นึ่ง ใน ค้าต ด้วย ผู้ หนึ่ง นั้น
ข้าพเจ้า ขอ กล่าว ความ หวังใจ แทน รัฐบาล ของ สมเด็จ พระเจ้า อยู่หัว ว่า
รัฐบาล ของ สมเด็จ พระเจ้า แผ่นดิน อังกฤษ คง จะ ได้ คิด เตรียมไว้
ว่า ใน เวลา ที่ ควร จะ พิจารณา การ ที่ คิด แก่ ไร ความ ข้อ นี้ ฤ อีก
นัย หนึ่ง จะ เรียก ว่า ยก เด็ก ความ ที่ เป็น ประกัน นี้ เมื่อ เห็น ว่า ไม่ ต้อง
การ จะ มี ไร อีก สืบไป แล ใน การ ที่ จะ ปฤกษา กัน แก่ ไร ฤ ยก เด็ก
ต่อ ไป ใน ภาย หน้า นั้น จะ อาไศรย เหตุ ที่ สมควร ใน ข้อ นั้น อย่าง เดียว
จะไม่ มั่ง หมาย ว่า ต้อง มี ประโยชน์ อย่าง อื่น แลก เปลี่ยน กัน ด้วย
รัฐบาล สยาม ขอ บใจ ใน สัญญา อย่าง ที่ ลง ชื่อ กัน วัน นี้ ว่า เป็น ที่
หมาย แห่ง ความ เจริญ ของ การ รักษา ยุติธรรม ใน กรุง สยาม การ ที่
ตก ลง ทำ สัญญา อย่าง เช่น นี้ ก็ เป็น พยาน ของ ความ เจริญ แล้ว อยู่เอง
ความ ประสงค์ ของ รัฐบาล สยาม จะ บำรุง การ รัก ยุติธรรม ซึ่ง ได้ ตั้ง หน้า
จัด มา แล จัด การ อยู่ ช้า นาน แล้ว เพื่อให้ คง อยู่ อย่าง ดี ชั้น สูง

ในกรณีที่เกี่ยวกับเรื่องนั้น ข้าพเจ้ามีความยินดีที่จะรับว่า

มิสเตอร์ เยเตอร์วอดแบดก ได้ขอขมาทำการนี้ด้วย

ข้าพเจ้าประสงค์ที่จะกล่าวอีกด้วย ว่าจะได้คิดจัดกระทรวงที่จะ

คุมรั้งนักโทษชาวยุโรปนั้น ให้เป็นไปเหมือนอย่างเช่นที่เคยเป็น

อยู่แก่นักโทษในเมืองพม่าแต่เมืองสมุทรคังคนตลอดเมณฑ

ข้าพเจ้า ๑๓๑

(เห็น) เพื่อดวงษ์ยุโรปประการ

หนังสือ มิสเตอร์วอดแบดก ขอรกรวาททุกแต่ผู้มีอำนาจเต็ม

ฝ่ายอังกฤษ ทูตมายังพระเจ้าห้องยาเชอ กรมหลวงเพรดวงษ์

ยุโรปประการ เสนอบัดจำการต่างประเทศ

สถานทูตอังกฤษ กรุงเพทฯ

วันที่ ๑๐ มีนาคม วันทศโกสินทร์ศก ๑๒๗

ด้วยความว่าได้เป็นประกันในพรรคต้นข้อ ๔ ของสัญญา ว่า

ด้วยอำนาจศาลนั้น ข้าพเจ้าขอแสดงความไว้วางใจของสมเด็จพระเจ้า

แผ่นดินอังกฤษจะคิดเตรียมการไว้ว่าในเวลาที่ควรจะพิจารณา

การที่คิดแก้ไขความข้อนี้ คุญอีกนัยหนึ่งจะเรียกว่ายกเลิกความ

ที่มั่นประกันนี้ เมื่อเห็นว่าไม่ต้องการจะมีไว้อีกสืบไป รัฐบาล

ของสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินอังกฤษเต็มใจจะรับด้วย ว่าในการที่จะ

ปลุกษากัน แก่ ไซ่ ฤา ยก เด็ก ต่อ ไป ใน ภาย น้่า น้ัน จะ อา ไ้ รย เหตุ ที่
สมคอร ใน ข้อ น้ัน อย่าง เดียว จะ ไม่ มุ่ง หมาย ว่า ต้อง มี ประโยชน์ อย่าง
อื่น แดก เปลี่ยน กัน ด้วย

รัฐบาล ของ สมเด็จ พระเจ้า แ่่นดิน อังฤษ มี ความ พอใจ ที่ ได้
ทราบ ว่า เป็น ความ ประสงค์ ของ รัฐบาล สยาม จะ บำรุง การ รักษา ยุติธรรม
ซึ่ง ตั้ง น้่า จัก มา แดจติ การ อยุ่ ช้่า นาน แลว เพื่อ ให้ ด้ง อยุ่ อย่าง ต่
ชั้น สูง น้ัน ข้าพเจ้า ขอ ทูล ให้ พระเดช พระคุณ ทรง เชื่อ ว่า รัฐบาล
ของ สมเด็จ พระเจ้า แ่่นดิน อังฤษ มี ความ หมาย แแต่ ที่ จะ ออก หนุน รัฐบาล
ของ สมเด็จ พระเจ้า แ่่นดิน สยาม ใน ความ ประสงค์ ทาง น้ี

ข้าพเจ้า ประสงค์ จะ ทูล อีค ด้วย ว่า ค้าด ต่าง ประเทศ ที่ ก่อตัว ไว
ใน ข้อ ๑ ของ สัณญา ว่า ด้วย อำนาจ ค้าด ซึ่ง ติค ท้าย หนึ่ง สัณญา ลง
วัน น้ี น้ัน ไม่ จำเป็น ต้อง ตั้ง ค้าด พิเศษ ชั้น ใหม่ อีค ค้าด มณฑล
ฤา ค้าด เมือง น้ัน จะ ตั้ง ชั้น ให้ เป็น ค้าด ต่าง ประเทศ ณ ที่ แห่ง ไต ๆ ก็ ได้ สุด
แต่ ที่ น้ัน ๆ จะ มี คน ใน บังคับ อังฤษ ตั้ง อยุ่ มาก ฤา น้อย ตาม อำนาจ ของ
ค้าด น้ัน ๆ ความจริง การ ที่ คิคิด ให้ ค้าด ตาม รมิต เมือง เป็น ค้าด ต่าง ประเทศ
ชั้น น้ัน ก็ จะ เป็น แแต่ เพียง ให้ ไซ่ ข้อ ความ ที่ ว่า ด้วย ค้าด ต่าง ประเทศ
ตาม ที่ มี อยุ่ ใน สัณญา ว่า ด้วย อำนาจ ค้าด ใน ค้าด น้ัน ด้วย

ข้าพเจ้า ๑๓๑

(เซ็น) ราชพี แพรยิด